

FSU u BiH
ФСУ у БиХ

ZSU u BiH
SIF in BiH

Fondacija za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini
Фондација за социјално укључивање у Босни и Херцеговини
Zaklada za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini
Social Inclusion Foundation in Bosnia and Herzegovina

Za društvo jednakih mogućnosti!

**FSU u BiH i IBHI Izvještaj sa Okruglog stola „Analiza potreba, prava i položaja osoba sa invaliditetom u BiH“,
22.3.2017.**

Sarajevo, mart 2017.

FSU u BiH • ФСУ у БиХ • ZSU u BiH • SIF in BiH

Branilaca Sarajeva 47 • 71000 Sarajevo • Tel + 387 33 219 313 • Fax + 387 33 219 314

Email: sif@sif.ba • Web <http://www.sif.ba>

U okviru USAID projekta Program održivosti civilnog društva, za sektor ljudska prava - marginalizovane grupe, koji implementiraju Fondacija za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini (FSU u BiH) i Inicijativa za bolju i humaniju inkluziju (IBHI), 22. marta 2017. organizovan je Okrugli sto na temu „Analiza potreba, prava i položaja osoba sa invaliditetom u BiH“, u 11 h u Networks INT doo, ul. Skenderpašina 1. Pored 5 (4 Ž/1 M) predstavnika/ce Fondacije za socijalno uključivanje u BiH (FSU u BiH) i Inicijative za bolju i humaniju inkluziju (IBHI), Okruglom stolu je prisustvovalo 49 učesnika/ca (26 M/23 Ž).

Cilj događaja je bio prezentacija dokumenta „Analiza potreba, prava i položaja osoba sa invaliditetom (OSI) u Bosni i Hercegovini“ u čijoj su pripremi aktivno učestvovali osobe sa invaliditetom (OSI), udruženja osoba sa invaliditetom, privredna društva koja zapošljavaju osobe sa invaliditetom, kao i osobe sa invaliditetom koje se samozapošljavaju, te pojedinci, a koju je FSU u BiH uradila u periodu novembar 2016. – februar 2017. u saradnji sa akademskom zajednicom i entitetskim Fondovima za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom (FBiH i RS).

Program rada Okruglog stola se sastojao od uvodnih izlaganja i diskusije kojoj su učesnici okruglog stola doprinijeli:

- Pozdravna riječ – Ranka Ninković-Papić, direktorica FSU u BiH
- Prikaz Istraživanja Analize potreba, prava i položaja osoba sa invaliditetom u BiH, sa osvrtom na RS – dr. Ljubo Lepir
- Analiza potreba, prava i položaja osoba sa invaliditetom u FBiH – mr. Nerin Dizdar
- Uloga Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje OSI FBiH i promovisanje mjera podrške osobama sa invaliditetom – Sabina Čano
- Uloga Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida RS i promovisanje mjera podrške invalidnim licima – Sandra Trkulja
- Zaključci i završna riječ

U diskusiji je istaknuto sljedeće:

- Pri izradi Analize potreba, prava i položaja osoba sa invaliditetom u BiH pristupilo se analizi aktivnih i pasivnih mjera koje država pruža osobama sa invaliditetom;
- Istraživanje je imalo za cilj da uspostavi ključnu saradnju između akademske zajednice i nevladinog sektora;
- Evidentna je nedovoljna posvećenost organizacija osoba sa invaliditetom da zastupaju interese članstva;
- Istraživanje predstavlja sintezu onoga šta država nudi kao aktivne i pasivne mjere podrške, te kako osobe s invaliditetom percipiraju te mjere;
- Ciljevi su bili da se probudi interes organizacija osoba sa invaliditetom da budu sudionici kreiranja aktivnih mjera podrške; da institucije redefinišu mjere, te aktivno uključivanje akademske zajednice u definisanju koncepta podrške osobama sa invaliditetom;
- Kao prioritetne oblasti istaknuti su: zdravstvena zaštita, zapošljavanje i rehabilitacija;

- Ne postoji velika uključenost organizacija osoba sa invaliditetom, s obzirom da OSI čine oko 10 % populacije ukupnog stanovništva BiH;
- Veliki broj organizacija OSI ima velika očekivanja od Fondova za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje OSI, ali nisu dovoljno upoznati s njihovim radom;
- Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje OSI u FBiH je uspostavljen Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji OSI, i u skladu sa članovima zakona 18 i 19, preduzeća koja na 16 zaposlenika ne zapošljavaju jednu OSI, imaju obavezu uplaćivanja posebnog doprinosa za zapošljavanje OSI;
- Kantonalne službe za zapošljavanje nisu uvezane, i ne postoje zvanične evidencije o broju zaposlenih OSI;
- Organizacije OSI imaju ogroman kapacitet koji nije sinhroniziran i kanalan;
- U FBiH socijalno poduzetništvo nije definisano kao oblik podrške i zapošljavanja;
- Istaknute su preporuke iz istraživanja: posvetiti pažnju razvoju socijalnog poduzetništva; definisati mehanizme za kontrolu naplate posebnog doprinosa za zapošljavanje OSI; edukacija ne samo OSI, nego i šire društvene zajednice;
- Zabrinjavajuće je što osobe s invaliditetom nisu dovoljno upoznate s radom Fondova za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje OSI;
- Fondovi za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje OSI ne zapošljavaju, već posreduju u zapošljavanju OSI;
- Analiza potreba, prava i položaja OSI u BiH predstavlja dobar novi alat za osobe sa invaliditetom za dalje aktivnosti;
- Dok god minimum socijalne sigurnosti ne bude sistemski riješen, organizacije osoba sa invaliditetom neće imati interesovanja da učestvuju u istraživanjima, jer nemaju sistemske podrške za svoj rad;
- Postoji veliki broj osoba sa invaliditetom koje se aktivno bave pitanjima OSI;
- Potrebno je uraditi nešto na stambenom zbrinjavanju OSI;
- Jedan od ciljeva istraživanja je da se ojačaju organizacije OSI;
- Istraživanje je pokazalo da su organizacije OSI pod utjecajem institucija i postavlja se pitanje da li se u takvoj situaciji može napraviti iskorak ka promjenama;
- Proteže se pitanje ratnih i neratnih OSI, realno je da sve osobe s invaliditetom treba da vežu zajednički prioriteti i interesi, i u skladu s tim je potrebno izjednačiti osnovna prava svih OSI;
- Pružiti više podrške porodicama u kojima su roditelji spriječeni da rade zbog toga što brinu o djeci s invaliditetom;
- Najveća koncentracija djelovanja organizacija OSI je na kantonalnim i lokalnim nivoima;
- Analiza predstavlja vezu između potreba i prava OSI, što u konačnici definiše njihov položaj;
- Sredstva koja se uplaćuju po osnovu posebnog doprinosa idu direktno za podsticaje pri zapošljavanju OSI;
- Veliki je značaj postojanja Fondova za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje OSI;
- Potrebno je raditi na tome da se izvrši pritisak na one poslodavce koji ne plaćaju poseban doprinos za zapošljavanje OSI;
- Prijedlog da se uputi inicijativa nadležnim institucijama da uspostave mehanizme nadzora uplate spomenutog doprinosa;
- Osobe s invaliditetom nisu dovoljno upoznate s konceptom socijalnog poduzetništva i iz tog razloga nemaju razvijene stavove o tome;

- Trebalo bi više stimulisati poslodavce da zapošljavaju OSI, treba uspostaviti bazu o osobama s invaliditetom koje bi se mogle zapošljavati;
- Ne postoji jedinstvena baza OSI, nijedan zakon nije definisao postojanje takve baze, niti postoje jedinstvene baze o kvalifikacijama OSI;
- Analiza je dobar instrument i potrebno je obezbijediti izmjene zakona koji će regulisati naplatu posebnog doprinosa.

U diskusiji je zaključeno sljedeće:

- Analiza potreba, prava i položaja osoba sa invaliditetom u BiH je prihvaćena i predstavlja alat/instrument za dalje aktivnosti;
- Potrebno je obezbijediti odgovarajuće izmjene zakona koje se odnose na sankcije za neuplaćene doprinose – promjenom određenih članova Zakona obezbijedila bi se naplata posebnog doprinosa;
- Potrebno je uspostaviti mehanizme kontrole i nadzora uplate posebnog doprinosa.

Medijska popraćenost:

Medijsko prisustvo na javnoj debati je bilo dobro. Bila su prisutna 4 predstavnika iz 4 medija (4 M): Hayat TV, BH Radio 1, City Radio Otvorena mreža, Boram.

Televizije:

- Hayat TV: <https://www.youtube.com/watch?v= dogsGw4xSA>
- TV 1, Dnevnik u 19: <https://www.youtube.com/watch?v=EyXwz8uZLGE>

Web portali:

- Hayat.ba: <https://www.hayat.ba/vijest.php?id=65324>
- Fprzoi.ba: <http://fprzoi.ba/okrugli-sto-analiza-potreba-prava-i-polozaja-osoba-sa-invaliditetom-u-bosni-i-hercegovini/>
- Tv1.ba: <http://tv1.ba/vijesti/invalidi-rada-traze-i-mole-za-posao/>